

Ad eundem sensum revocatur doctrina s. Augustini. « Quanto minus se liberabunt (a damnatione), qui dicturi sunt: perseverantiam non accepimus.... quoniam potest dici: homo, in eo quod audieras et tenueras, in eo perseverares, si velles » De corrept. et grat. n. 11. « Intelligamus manum dexteram (Ps. 120. 5.) potestatem, quam tibi dedit Deus, ut, si velis, donante Deo ad dexteram sis. Erunt enim impii omnes ad sinistram, erunt autem omnes filii boni ad dexteram, quibus dicetur: venite benedicti Patris mei.... Ut autem sis ad dexteram, potestatem accepisti, de qua dicit Ioannes: dedit eis potestatem filios Dei fieri. Unde accepisti hanc potestatem? credentibus, inquit, in nomine eius. Si ergo credis, ipsa tibi potestas data est, ut sis inter filios Dei; esse autem inter filios Dei, hoc est ad dexteram pertinere... Sed quid valet ipsa potestas, quam accepit homo, nisi Dominus protegat?... Ille ergo, qui non sinit tentari supra quam possumus ferre (1. Cor. X. 13.), quamvis iam fideles sumus, protegit nos Deus » Id. in Ps. 120. n. 11. « Iacob dilexi, Esau autem odio habui.... Esau omnes carnales, Iacob autem omnes spirituales; minorum electi, maiores illi reprobati. Vult et ipse eligi fiat minor » Id. in Ps. 136. n. 18; cf. in Ps. 46. n. 6. Vide supra s. Franc. Salesium.

Habet in huiusmodi dictis fundamentum sententia illa aliquando Augustino tributa, licet totidem verbis penes ipsum non occurrat: « si non es praedestinatus, fac ut praedestineris. » Solet ea a pluribus theologis reprehendi, quia non alium putant eius posse esse sensum, nisi vel hunc: si nondum accepisti gratiam, fac viribus tuis aliquid, quo gratiam accipias; vel hunc alterum: si non es cooperatus gratiae, cooperare tamen. Prius illud sane dici non potest; alterum aiunt esse absurdum. Sed catholici qui illud dictum usurpant, non alium quam hunc ei sensum

tionem eorum, qui sententiam priorem « Deus non deserit, nisi prius deseratur, » explicant cum Goneto (de Reprob. disp. 5. n. 54.), quasi tantummodo negaretur desertio per subtractionem gratiae habitualis. Vide Bellarmin. De grat. et lib. arb. I. I. c. 11. §. « sed solent aliqui. Confer s. Prosperum mox citandum.

subiiciunt: per Dei gratiam, quae tibi non deest, fac ea quibus praevisis eris praedestinatus. Si peccator es, revertere ad iustitiam; si iustus es, maneas in sanctitate et noli amplius peccare. Secundum hunc sensum consequitur illa sententia ex diserta doctrina s. Prosperi in responsionibus ad Capitula « calumniantium Gallorum », ad Excerpta Genuensium, et ad Obiectiones Vincentianas. « Non ex eo necessitatem pereundi habuerunt, quia praedestinati non sunt; sed ideo praedestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria praevericatione praesciti sunt... Non enim relicti sunt a Deo, ut relinquenter Deum; sed reliquerunt, et relicti sunt, et ex bono in malum propria voluntate mutati sunt; atque ob hoc... ab eo qui illos tales praescivit, non sunt praedestinati » ad cap. III. Gall. Item: « quia praesciti sunt casuri, non sunt praedestinati; essent autem praedestinati, si essent reversuri et in sanctitate mansuri » ad obiect. Vincent. XII.

Potest ergo dici: qui est in praescientia Dei reprobus, potest cooperari gratiae ita, ut voluntas Dei conferendi ei gratiam esset praedestinatio; eoque ipso in Dei praescientia non reprobus sed praedestinatus esset. Pariter qui in praescientia Dei est praedestinatus, potest peccare finaliter ita, ut voluntas Dei conferendi ei gratiam non esset praedestinatio; atque adeo in praescientia Dei iam non praedestinatus esset sed reprobus. Aliis verbis: praedestinatus non quidem *in sensu composito*, sed tamen *in sensu diviso* potest damnari; et divisio pendet a libero arbitrio, quo potest peccare finaliter: reprobus non quidem *in sensu composito*, sed *in sensu diviso* potest salvari; et divisio pendet non a libero arbitrio secundum vires naturales sed instructo et elevato auxiliis gratiae. Hoc autem non significat potestatem mutandi praedestinationem aut reprobationem; sed significat potestatem per adiutorium gratiae faciendi id, quo posito reprobatio numquam fuisset; et potestatem committendi peccatum, quo posito numquam fuisset completa praedestinatio. Supposita autem iam completa praedestinatione consequenter ad praevisos liberos actus gratiae, vel vice versa supposita reprobatione consequenter ad praevisum peccatum finale, non

potest sane simul coniungi praedestinatio et damnatio, vel vicissim reprobatio et salvatio; at haec impossibilitas non est antecedens sed consequens, quatenus non possumus simul cooperari et non cooperari, peccare finaliter et non peccare. S. Thomas sibi obiicit: « cum effectus praedestinationis expleatur motibus liberi arbitrii, quae sunt opera meritoria, videtur quod praedestinatio nullam certitudinem habeat. » In responsione supponens ut certum, expleri effectum motibus liberi arbitrii, rationem certitudinis declarat: « contingens futurum, ut motus liberi arbitrii, quamvis non sit determinatum in causa sua, est tamen determinatum in esse suo, secundum quod est actu (h. e. actus secundus liber est aliquid determinatum in se ipso); et sic subiacet certitudini praescientiae » 1. dist. 40. q. 3. ad 4. Item: « iste praedestinatus potest considerari vel ut in se vel ut divinae cognitioni relatus; et sic uno modo (ut in se) attribuitur ei, quod possit damnari, alio modo non » (ut cum omnibus suis actibus suppositis subest divinae cognitioni) Quodlib. XII. a. 3. ad 2. (Vide supra th. XLIV.).

Illud itaque dictum: « si non es praedestinatus, fac ut praedestineris, » habet aliquem sensum a sana doctrina non dissonum; est tamen ambiguum et ideo indigum declaratione. Cf. de Valentia in 1. q. 23. punct. 4. §. 8; Lessium de Praed. sect. 6. n. 154. sqq.; Maeratium disp. 38. ad finem.

Corollarium. Ex dictis omnibus consequitur doctrina certissima et summi momenti non solum pro theologia theoretica, sed multo magis pro vita practica. In ordine exsecutionis possumus quidem libere nostra mala voluntate deficere a voluntate Dei bona, atque adeo peccata sunt nostra; nihil autem salutare possumus aut velle aut perficere, nisi per gratiam oblatam et datam indignis a sola misericordia Dei, qui in nobis operatur, ut libere et velimus et perficiamus bonum in via salutis. « Suam voluntatem homines faciunt non Dei, quando id agunt, quod Deo displicet; quando autem ita faciunt quod volunt, ut divinae serviant voluntati, quamvis volentes (libere) agant quod agunt, illius tamen voluntas est, a quo praeparatur et iubetur quod volunt » Conc. Araus. can. 23. Iam vero sicut

penes omnes catholicos haec principia certa ac rata sunt in ordine exsecutionis; ita etiam in ordine praedestinationis eodem omnino modo, quod aliquis non est praedestinatus et hoc ipso reprobatus, culpa est hominis; quod aliquis est praedestinatus sive ad opus salutare sive complete ad totam seriem donorum usque ad vitam aeternam, Dei est gratia, qui nullis praecedentibus meritis bonis sed praecedentibus meritis malis, tum primam gratiam tum gratias subsequentes, quas praevidebat coniungendas cum suo effectu liberae operationis hominis, tum in hisce gratiis magnum donum perseverantiae, ipsamque vitam aeternam tamquam gratiam pro gratia (1) praedestinat in sua praescientia: « ac per hoc praedestinatio Dei multis (omnibus praedestinatis) est causa standi, nemini est causa labendi » s. Prosper ad obiect. Vincent. XII.

Sicut in ordine exsecutionis difficultas oritur, « ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur; quando autem asseritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri » (Aug. De grat. Christi c. 47.), eadem omnino est ratio inter praedestinationem et praevisum meritum liberum. Sicut ergo in ordine exsecutionis totum bonum salutare et nullum malum referendum est ad Dei gratiam, non ita tamen, ut vel Dei voluntas antecedens omnibus dandi gratiam vere sufficientem, vel hominis tollatur libertas; pari omnino modo in ordine praedestinationis totum bonum salutare et nullum malum referatur oportet ad praedestinationem Dei, non ita tamen, ut voluntas Dei antecedens salvandi omnes homines, vel hominis libertas per gratiam Dei assequendi salutem negetur vel in alienum sensum detorqueatur. Qui praedestinationem defendunt absolutam ante omnem praevisionem operum ex parte voluntatis creatae, priorem veritatem fere solam pree oculis habent, et eam sane laudabiliter tuentur; at difficillime alteram cum illa priori conciliare possunt. Caput utrumque ad ipsa fundamenta pertinet doctrinae et vitae christianaee, tum scilicet omni-

(1) Gratia pro gratia sunt omnia dona supernaturalia impetrata vel repensa meritis supernaturalibus, quae et ipsa sunt et dicuntur gratia.

moda dependentia nostra in via salutis a gratia et misericordia Dei, tum universalitas divinae voluntatis anteecedentis ut omnes homines salvi fiant, atque universalitas redemptionis ac restitutionis omnium hominum ad possibiliter salutis. Veritatem unam cum altera ss. Patres componunt, non autem fas est unam defendere ita, ut altera negetur vel in discrimen vocetur.

ARTICULUS III.

De praedestinatione ad gloriam per se et seorsum spectata.

THESES LIX.

*Adulorum praedestinatio ad gloriam
per se spectata est voluntatis consequentis praevisionem
meritorum supernaturalium.*

« Si adulorum praedestinatio ad gloriam per sese et seorsim spectetur, ex Scripturis colligitur, et ex eorum Patrum, qui de hac praedestinatione ad gloriam luculentius scripsierunt, diserta doctrina persuadet, eam non absolutae Dei voluntati antecedenti, sed voluntati consequenti praevisionem meritorum gratiae tribui oportere. »

Veritas enuntiata in hac thesi continetur iam in iis, quae hucusque demonstrata sunt, et nominatim in fundamentali principio, quod demonstravimus in thesi LVII. Nihilominus propter rei gravitatem, et quia tota controversia de praedestinatione ad hanc formam, ad quaestionem scilicet de ordine inter praedestinationem ad gloriam et inter praevisionem ac praedestinationem meritorum supernaturalium commode revocatur; specialibus argumentis probabimus, praedestinationem ad gloriam non antecedere sed subsequi praevisionem meritorum gratiae.

I. Sunt in Scripturis aliquot doctrinae capita, quibuscum omnium salvandorum praedestinatio antecedens praevisionem meritorum supernaturalium, quae ad salutis consecutionem in illis requiruntur, conciliari non posse videatur. Contra vero ex eisdem doctrinae capitibus consequens est, Deum salutem aeternam, quam in tempore confert

propter supernatura merita, etiam ab aeterno absoluta voluntate conferre non voluisse nisi ex meritis praevisis.

1° Voluntate antecedente praevisionem meritorum Deus Scripturis docentibus *vult omnes homines salvos fieri*. At vero cum hac voluntate conciliari non potest *antecedens* illa praedestinatio et absoluta voluntas salutis eorum omnium, qui actu salvantur, et sine qua nemo salvatur. Hac enim posita praedestinatione antecedente, quae ad omnes et solos actu salvandos referatur, necessario affirmando simul est *antecedens reprobatio negativa ab aeterna salute* sive negatio praedestinationis aliorum omnium hominum, quam voluntatem negandi praedestinationem Deus non ex praevisis malis meritis, sed ex mero suo beneplacito habeat ita comparatam, ut ex hac sola negatione praedestinationis ante omnem suppositionem peccatorum metaphysice repugnet, quemquam illorum omnium consequi salutem. Atqui cum tali voluntate antecedente consistere non potest voluntas antecedens, ut hi etiam omnes salvi fiant et nemo eorum pereat, qualem Scripturae tum per se inspectae tum intellectae secundum Patrum interpretationem in Deo esse disertissime docent.

Quaero enim, utrum Deus in eo signo, in quo ante omnem praevisionem meritorum electos suos omnes praedestinavit, vere voluerit, ut etiam non ita praedestinati salutem consequantur sub conditione, dummodo fideliter gratiae cooperando salutem mereantur? Voluitne iis conferre gratias vere sufficientes, voluitne has gratias conferre, quantum ex se est, ex vera voluntate, ut cooperentur et salvi fiant? Si dicitur non ita voluisse sub conditione eos salvos fieri et neminem perire, negatur Deum velle antecedente voluntate omnes homines salvos fieri, ut in Scripturis et a Pátribus praedicatur. Si secundum Scripturarum et Patrum doctrinam conceditur haec conditionata voluntas salutis omnium hominum; profecto illi non comprehensi in numero antecedenter praedestinatorum possunt ingredi, et Deus quantum ex se est, vult, ut ingrediantur numerum salvandorum, nec ullo modo ex negatione illius praedestinationis, sed solum consequenter ad praevisionem